

Omgaan met bewoners en patiënten met slikstoornissen

Even voorstellen...

**HO
GENT**

DE BRON

leen
ponnet
:
logopedie
dysfagie

le:n

leen ponnet
nijverheidsstraat 25
9620 zottegem
0494 34 03 84
leenponnet@gmail.com

..

Doel van de bijscholing

- Ouderen en ouderen met bijkomende pathologie
- Opmerken van slikmoeilijkheden/slikproblemen
- Hoe deze mensen het beste begeleiden

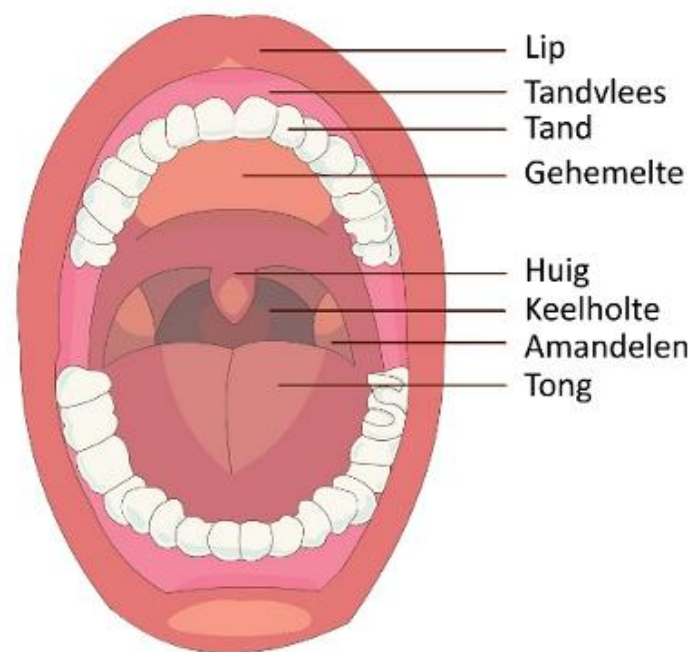
Verloop

1. De normale slikact
2. Dysfagie vs. presbyfagie
3. Wat kan er fout gaan tijdens het slikken?
4. Wat te doen?
5. (Enkele ziektebeelden gedetailleerd besproken)
6. Vragen

De normale slikact

Belang van:

- Lippen
- Tandem
- Tong
- Speeksel
- Motoriek
- Sensibiliteit

Wat is dysfagie?

- Het doel van **slikken**: voedsel transporteren van de mond naar de maag **op een veilige manier**
- Bij dysfagie: **moeilijkheden** om voedsel of vloeistof te transporteren

Presbyfagie

- Veranderingen in het slikken door een normaal verouderingsproces
- Veranderingen bij het innemen van voedsel:
 - Gebit
 - Tijd
 - Reuk en smaak
 - Verminderde motoriek
 - Verminderde druk en kracht waardoor moeilijker drinken

Presbyfagie

- Bij goede gezondheid: geen grote veranderingen
- Mensen zoeken meestal zelf naar compenserende oplossingen
- Bij ziekte kunnen er meer problemen zijn

Presbyfagie

- Hoe deze mensen **helpen**?
 - Vaak zelf compenseren
 - Meer smaakmakers toevoegen i.f.v. sensorische stimulatie
- Belangrijk:

Presbyfagie kan een deel zijn van het normale verouderingsproces maar **verdient evenveel aandacht van elke zorgverlener!**

Impact van dysfagie/presbyfagie

- Sociaal vs. Functioneel aspect van eten
 - Kwaliteit van leven
 - Minder sociaal contact
 - Beperking voor de omgeving
-
- Belangrijk! Onderdiagnosticeren van dysfagie
 - 36% van de mensen met dysfagie hebben een diagnose
 - 32% kreeg een behandeling
 - 61% gelooft dat ze niet geholpen kunnen worden

Wat kan er fout gaan?

Verminderde motoriek van lippen, tong of kauwspieren

- Lekkage
- Moeilijkheden met afhappen van voedsel
- Onvoldoende kauwkracht
- Moeilijk bolustransport/moeilijke bolusvorming
- Residu in de mondholte
- Problemen met gebit/geen gebit

Wat kan er fout gaan?

- Sensibiliteit
 - Hamsteren
 - Lekkage
 - Premature spilling
- Speeksel
 - Te veel speeksel: lekkage
 - Te weinig speeksel: moeilijke bolusvorming en transport

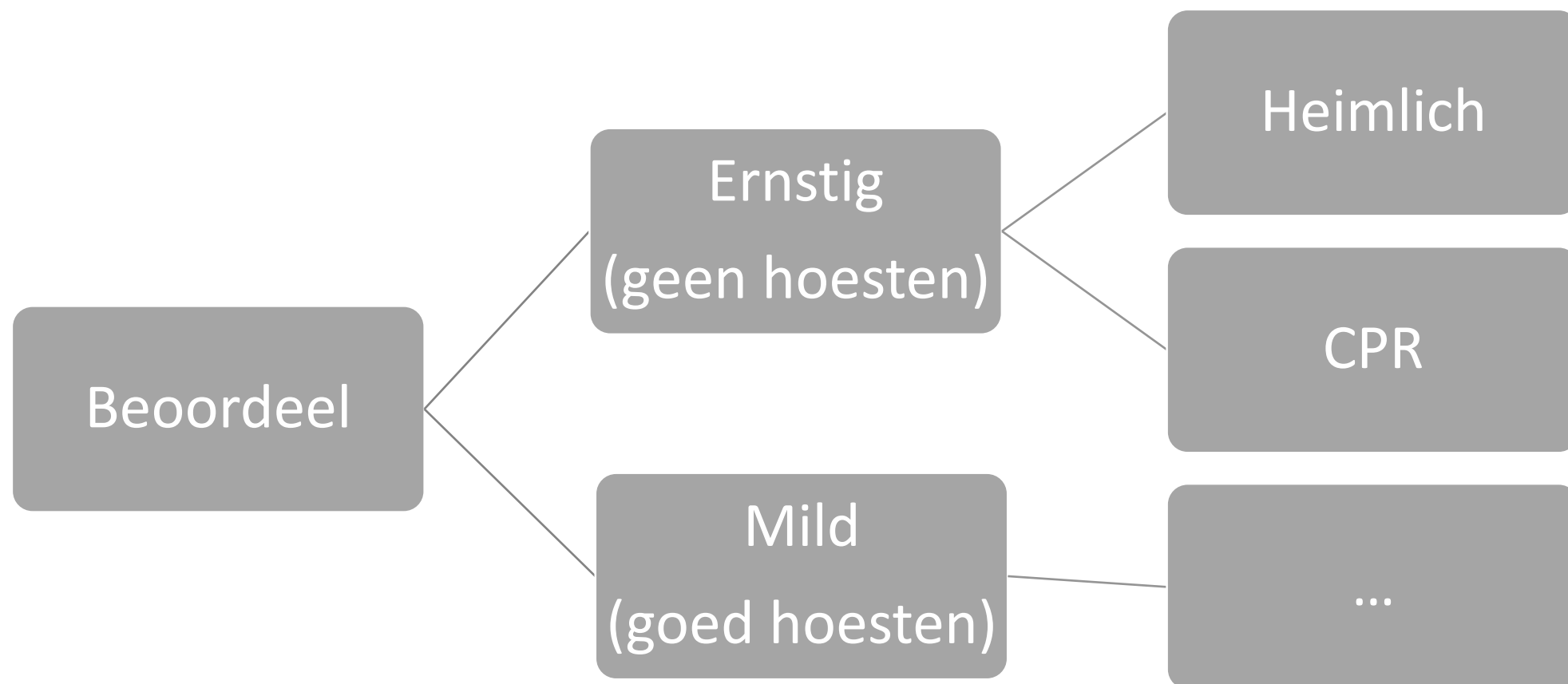
Wat kan er fout gaan?

- Onmiddellijk verslikken (aspireren)
- Stase in de holtes
- Stille aspiratie

Wat zijn de alarmsignalen?

- Vaak hoesten tijdens de maaltijd
- Rood worden
- Meermaals slikken om 1 hap door te slikken
- Borrelige stem
- Terugkeren van drinken of eten langs de neus
- Vermageren
- Minder eetlust
- Verlengde duur van de maaltijd
- Tranende ogen of een lopende neus

Wat te doen?

Milde verslikking (efficiënte hoest)

- Do's

- Blijf rustig
- Help de persoon rechtop te zitten
- Help de persoon om rustig in te ademen en krachtig te hoesten
- Hou de persoon alert
- Stel de persoon gerust

- Don'ts

- Panikeren
- Willekeurig op de rug of borstkast kloppen
- Roepen
- De persoon laten drinken

Wat te doen?

- Vraag het advies van een logopedist(e)
- Optimaliseren eetsituatie
- Aanpassen van consistentie
 - Verslikken in vloeistoffen: indikken/bepaalde slikmanoeuvres
 - Verslikken in half-vast of vast: te bekijken persoon tot persoon en probleem tot probleem
- Aanpassen houding of aanleren van een slikmanoeuvre
- Aangepaste materialen

Optimaliseren eetsituatie

- Rustige omgeving
- Goede timing voor maaltijdbegeleiding
 - Voldoende wakker en alert
- Rechte houding
 - Bij voorkeur aan tafel/in de zetel, indien nodig in bed
- Tijd nemen
 - Trager eettempo
- Na de maaltijd
 - Controle van de mondholte
 - Rechtop blijven zitten (15 minuten)

Indikken

- Vloeistoffen
 - Water
 - Koffie
 - Soep
 - frisdranken

Aangepaste materialen

- Ergotherapeut
- Bekers
- Bestekken

Maar aangepast is niet altijd beter

Bron: www.hulpmiddelenwereld.be

Aangepaste materialen

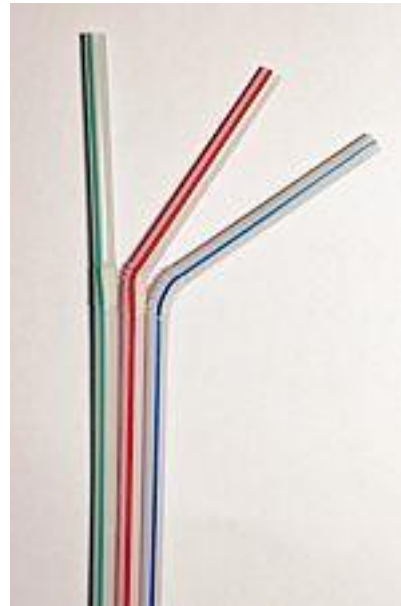
Bron: www.thuiszorgwebshop.be

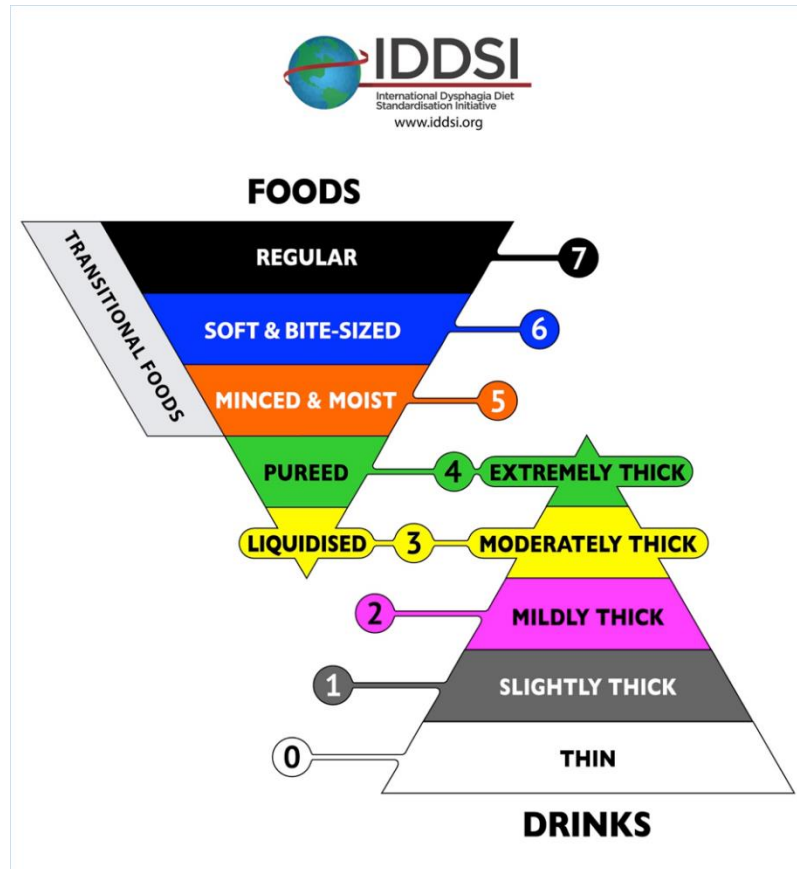
Bron: www.medigros.nl

Aangepaste materialen

- Enkel in uitzonderlijke gevallen

Uniforme communicatie

CVA

- Uitvallen van een deel van de hersenwerking door beschadiging of afsterven
- Meer problemen met vloeibare consistentie
- Orale Fase:
 - Kauwproblemen
 - Lekkage langs de lippen
 - Verminderde tongcontrole
 - Aspiratie
 - Hamsteren

Parkinson

- Dysfagie komt voor bij 50-85% van de mensen met de ziekte van Parkinson
- Belangrijk: mensen met ZvP zijn zich vaak niet bewust van hun slikprobleem
- Effect van medicatie op het slikken
 - Suggestie: niet met eiwitrijke producten
 - Pletten van medicatie

Parkinson

- Belangrijkste symptomen:
 - Speekselverlies
 - Verminderde lipsluiting
 - Problemen met kauwen
 - Uitblijven slikreflex
 - Hamsteren
 - Oraal residu
 - Verlengde orale fase
 - Meermaals slikken
 - Impulsief eetgedrag

Parkinson

- Hoe deze mensen begeleiden?
 - Soepelheid in de gelaatsspieren behouden
 - Slikproces bewust en in stappen leren uitvoeren
 - Gebruik maken van een slikreminder (speeksel)
 - Vermijden van dubbele taken/afleiding

Dementie

- Belangrijkste symptomen van dysfagie/eetproblemen
 - Verandering van eetgewoontes
 - Vergeten eten/dat men honger heeft
 - Onverschilligheid t.o.v. eten
 - Problemen met kauwen
 - Verminderd oraal bewustzijn
 - Lekkage van voedsel uit de mond

Dementie

- Hoe deze mensen begeleiden?
 - Meerdere kleine maaltijden per dag
 - Maaltijden aantrekkelijk maken/visueel contrast
 - Zoveel mogelijk zelfstandig laten eten
 - Voortonen hoe mensen moeten eten
 - Aanmoedigen om te kauwen door de tong aan te raken met lepel of de kin te bewegen
 - Aanmoedigen om te slikken door over de keel te wrijven
 - Verbaal aanmoedigen
 - Geduld
 - Zintuigen prikkelen (ruiken, tonen) voor het in de mond te stoppen
 - Bijhouden voedselintake
 - Fingerfood

Vragen?

- leenponnet@gmail.com
- 0494 34 03 84

Bedankt voor jullie aandacht!